

Förenklingsförslag: Förenkla godkännandeprocessen för växtskyddsprutor

Idag är det:

- Svårt att göra rätt
- Problem med tillämpning
- Problem med lagstiftning

Förenklingsförslaget

- Bidrar till konkurrenskraft
- Ökar investeringsviljan
- Möjliggör fler arbetstillfällen
- Ger miljönytta
- Kan effektivisera/förbättra anseendet för myndigheter

Vad är problemet?

Spridningsutrustningen för växtskyddsmedel ska vara godkända av Jordbruksverket.

Varför är det ett problem?

Att växtskyddssprutan är i gott skick är viktigt ur miljösynpunkt. Reglerna för funktionstest av utrustning för spridning av växtskyddsmedel är utformade för att kontrollera detta. Idag är det lagkrav att funktionstest utförs av behörig testare minst vart tredje år. Lagkravet att växtskyddssprutan ska vara godkänd av Jordbruksverket tillför ingen ytterligare miljönytta, men mer administration och en stor ekonomisk konsekvens om man missar. Miljösanktionsavgiften för att inte ha ett aktuellt godkännande är hög, 10 000 kr.

Hur omfattande är problemet?

Detta berör alla företag i Sverige där någon form av bekämpning utförs med utrustning som kräver godkännande.

Vad är målet?

Godkännandeprocessen bör kunna skötas smidigare och mer automatiskt, och på så sätt ge upphov till mindre administration och mindre risk för fel och ekonomisk sanktion.

Förslag på lösning

Ett förslag som kommit fram i projektet är att funktionstestare får lov att godkänna sprutan direkt efter genomförd kontroll. Detta är idag inte möjligt enligt det svenska regelverket men kan vara annorlunda i andra EU-länder. I den utredning som Jordbruksverket gjorde inför att lagkravet infördes konstaterade man att detta troligen inte skulle passa den testverksamhet som redan fanns i Sverige. Dels bedömde man att det skulle medföra högre kostnader då funktionstestare skulle behöva vara ackrediterade, och kanske också behöva ta på sig rollen med myndighetsutövning. Dels skulle de ur miljösynpunkt viktiga bitarna med rådgivning, kalibrering, reparationer m.m. inte kunna kombineras med själva funktionstestet såsom det görs idag. Det fanns också en farhåga för att testverksamhet kanske inte skulle kunna finnas kvar i hela landet.

Ett annat förslag som framkommit i projektet är att funktionstestare kan skicka testprotokoll direkt till Jordbruksverket efter genomförd funktionstest. Enligt Jordbruksverket är det idag möjligt för funktionstestare att göra ansökan om att få sprutan godkänd åt kunden, och flera erbjuder idag detta. Ansvaret för att den spruta som används är godkänd ligger fortfarande på den som använder sprutan men kanske blir det mindre risk att det missas eftersom ansökan troligen görs direkt i samband med funktionstestet. Denna möjlighet är kanske inte tillräckligt känd idag. Information om denna möjlighet bör göras mer tydlig på Jordbruksverkets hemsida. En bra kanal att sprida detta kan också vara via behörighetsutbildningarna.

Nollalternativ

Att behålla regelverket som det är idag innebär viss administration och en mindre kostnad. Ansökan görs via en e-tjänst som kräver inloggning med Bank-ID och kan även göras av ett ombud såsom t.ex. funktionstestare, rådgivare eller släkting. Testprotokoll kan laddas upp i form av pdf eller bild. Jordbruksverket bedömde i sin utredning att ansökan troligtvis tar ca 20 minuter. Avgiften för ett godkännande sänktes 1 januari 2021 från 250 till 100 kr per spruta och man kan betala med kort eller välja faktura. För företaget som ansöker om godkännande är det en relativt liten kostnad. Troligtvis hade en lösning med ackrediterade funktionstestare inneburit en dyrare tjänst.

Det problem som kanske upplevs som störst är att sanktionen för att missa är hög, 10 000 kr. Då det inte görs skillnad på om sprutan klarat funktionstestet eller ej står denna kostnad inte i proportion till miljörisken. Möjligheten att ha en mer diversifierad sanktionsavgift borde därför utredas mer.

Regelverk

Enligt det svenska regelverket ska alla växtskyddsmedel som används yrkesmässigt vara godkända av Jordbruksverket. Undantag finns för nytillverkade sprutor, som kan användas i tre år utan godkännande. Undantaget helt från godkännande är exempelvis ryggsprutor, utrustning som finns på skogsmaskiner för att behandla stubbar, utrustning för att behandla plantor genom dopning för senare utplantering, betningsutrustning, dimningsaggregat och utrustning som för över växtskyddsmedlet direkt till ytan som ska behandlas såsom exempelvis kontaktapplikatorer och avstrykare. Godkännandet gäller i tre år från datum för funktionstest och är kopplat till det kontrollmärke sprutan får då den funktionstestas. Oavsett utrustning behövs inget godkännande om man enbart använder allmänkemikalier.

Kravet på godkännande infördes 2016, i samband med att ett EU-direktiv avseende hållbar användning av bekämpningsmedel, 2009/128/EG, införlivades i svensk lagstiftning. Direktivet är ett ramdirektiv och syftar bland annat till att minska de risker och konsekvenser som användningen av bekämpningsmedel innebär för människors hälsa och miljön. Kapitel III handlar om utrustning för spridning av bekämpningsmedel och under artikel 8 i detta kapitel finns krav på kontroll av utrustning i bruk. Utrustning för spridning av bekämpningsmedel i yrkesmässig användning ska enligt direktivet kontrolleras minst vart tredje år. Utrustningen måste också bli godkänd vid kontrollen för att få användas. Det ska i varje land finnas ett godkännandesystem för utrustning som kontrollerats eller godkänts i andra medlemsstater.

I förordningen om bekämpningsmedel, 2014:425, finns det svenska kravet vad gäller godkännande. 52 § anger att utrustning för yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel får användas endast om den som använder utrustningen kan visa att den är godkänd av Statens jordbruksverk. Villkor för godkännandet specificeras i 54 §. Enligt denna måste utrustningen ha kontrollerats av någon som har sin kontrollverksamhet anmäld hos Jordbruksverket och utfört kontrollen i enlighet med särskilda riktlinjer. Det ska också finnas ett protokoll som visar tidpunkt och vad som kontrollerats samt att utrustningen uppfyller kraven. Av denna paragraf framgår också att utrustning som kontrollerats och godkänts i ett annat land inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan godkännas av Jordbruksverket, förutsatt att samma krav uppfylls som i den svenska kontrollen.

I denna paragraf fastställs också att ett godkännande ska tidsbegränsas, på så sätt att det inte gäller längre än till och med den dag som infaller tre år efter den kontroll som ligger till grund för godkännandet.

Hur godkännandet ska gå till regleras alltså inte i EU-direktivet utan av den svenska förordningen. I samband med införandet av EU-direktivet i svensk lagstiftning utredde Jordbruksverket hur kravet på funktionstest skulle kunna genomföras. Förslagen presenterades i rapport 2009:21, Tillförlitliga växtskyddsprutor – ett förslag till system och organisation för funktionstest av utrustning för spridning av bekämpningsmedel. Utredningen tittade på hur den då befintliga, frivilliga funktionstestverksamheten var uppbyggd och hur anpassning kunde göras till ett obligatoriskt system. Man konstaterades att det var oklart om funktionstest skulle kunna betraktas som myndighetsutövning mot enskild. Man jämförde med kontrollbesiktning av fordon, där det företag som besiktigar bilen kan besluta om körförbud eller förelägga om förnyad besiktning. Bedömningen man gjorde i utredningen var att det skulle passa den befintliga funktionstestverksamheten bäst om myndighetsutövning inte låg på funktionstestarna. Funktionstestarna kan då behålla de andra roller de eventuellt har, såsom rådgivning kring sprutteknik, reparation och försäljning av utrustning. Ur ett miljöperspektiv bedömde utredningen att det var viktigt att den rådgivande rollen kunde finnas kvar och att det är enkelt att utföra nödvändiga reparationer. Man slipper striktare krav på ackreditering av funktionstestare, vilket håller nere kostnaderna. Sammantaget finns det också större förutsättningar för att testverksamhet kan finnas i hela landet. Funktionstestarna behöver heller inte ta hänsyn till förvaltningslag och överklagandebestämmelser som följer av myndighetsutövning.

Kontaktperson

Anette Bramstorp, HIR Skåne AB

E-post: hirkane@hushallningsallskapet.se

Telefon: 010-476 20 00 vxl

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Hushållnings
sällskapet

